

Οι άγιοι επίσκοποι Αμαθοῦντος Μνημόνιος και Τύχων

/ [Βίοι Αγίων](#)

Του Αρχιμανδρίτου Φωτίου Ιωακείμ

Ἡ περιώνυμη πόλη τῆς Ἀμαθοῦντος, τῆς ὁποίας τὰ ἐκτεταμένα κατάλοιπα καὶ ἐρείπια ἀπλώνονται σήμερα στὴ νότια ἀκτὴ τῆς Κύπρου καὶ περὶ τὰ δέκα χιλιόμετρα ἀνατολικά τῆς πόλεως Λεμεσοῦ, ὑπῆρξε, ὡς γνωστόν, μία ἀπὸ τὶς δεκατέσσερις ἐπισκοπὲς τῆς χριστιανικῆς νήσου, οἱ ὁποῖες ἐμφανίζονται ὁργανωμένες καὶ λειτουργοῦσες ἤδη ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ τετάρτου αἰῶνα.

Σὲ ἀκμὴ βρισκόταν μέχρι καὶ τὸν ἑβδομο αἰῶνα, ὁπότεν καταστρέφεται κατὰ τὶς πρῶτες ἀραβικὲς ἐπιδρομές, καὶ φαίνεται πὼς τότε χάνει καὶ τοὺς περισσότερους κατοίκους της. Ὡστόσο ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἡ ἐπισκοπικὴ ἔδρα Ἀμαθοῦντος μέχρι καὶ τὸ τέλος τῆς βυζαντινῆς κυριαρχίας στὴν Κύπρο (12ος αἰ.), ἄνκαι ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 7ου αἰῶνα φαίνεται πὼς ἡ πόλη ἐγκαταλείπεται ὀριστικὰ καὶ ἐρημώνεται, ἐνῶ στὴ θέση της ἀναπτύσσεται ἡ παρακείμενη Νεάπολις-Λεμεσός, ἡ

ὁποία ἀποτέλεσε καὶ τὴ φυσικὴ διάδοχό της . Προφανῶς ἡ ἔδρα τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος μεταφέρεται ἀπὸ τὸν 8ο αἰῶνα σὲ πλησιόχωρη κατάλληλη τοποθεσία.

Τὰ ὅρια τῆς διοικητικῆς καὶ συνάμα ἐπισκοπικῆς βυζαντινῆς περιφέρειας Ἀμαθοῦντος δὲν μᾶς εἶναι σήμερα ἐπακριβῶς γνωστά. Ἀσφαλῶς, πρὸς τὰ δυτικὰ ὁριοθετεῖτο ἀπὸ τὴ γειτνιάζουσα ἐπισκοπὴ Νεαπόλεως, στὰ βόρεια ἀπ’ αὐτὴν τῆς Ταμασοῦ, ἐνῶ στὰ ἀνατολικά ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ Κιτίου. Σύμφωνα μὲ τὴ μαρτυρία τοῦ Κυπρίου στὴν καταγωγὴ ὁσίου Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου, πρὸς τὰ ἀνατολικά ἡ περιφέρεια Ἀμαθοῦντος ἐκτεινόταν μέχρι τουλάχιστον καὶ τὸ (ἐρειπωμένο σήμερα) χωριὸ Πεντάσχοινο , καὶ ἄρα (πρὸς τὰ βόρεια) μέχρι καὶ τὴν Κοφίνου.

Ἡ ἀρχαία αὕτὴ πόλη τῆς Ἀμαθοῦντος κλείστηκε ἀπὸ πλειάδα ἀγίων ἐπισκόπων, ὁσίων καὶ μαρτύρων. Στὸ παρὸν θὰ ἀναφερθοῦμε μὲ συντομία στοὺς δύο παλαιότερους γνωστούς της ἀγίους ἐπισκόπους, τοὺς Μνημόνιο καὶ Τύχωνα, οἱ ὁποῖοι συνεορτάζουν στὶς 16 Ἰουνίου.

Ὁ ἅγιος Μνημόνιος, ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος (4ος αἰώνας [α΄ ἡμισυ-γ΄ τέταρτο])

Ὑπῆρξε προφανῶς Κύπριος στὴν καταγωγὴ καὶ ἄκμασε κατὰ τὸν 4ο αἰῶνα. Αὐτὸς χειροτόνησε καὶ τὸν ἅγιο Τύχωνα σὲ διάκονο τῆς Ἐκκλησίας Ἀμαθοῦντος γιὰ τὸν ἐνάρετο βίο του, καὶ ἀνέθεσε σ’ αὐτὸν τὴ διαχείριση τῶν πραγμάτων τῆς ἐπισκοπῆς. Ὁ δὲ ἱερὸς Τύχων μὲ τὴ διδασκαλία καὶ νοουθεσία του ἐπέστρεψε πολλοὺς Ἰουδαίους καὶ εἰδωλολάτρες στὴν ἀληθινὴ Πίστη καὶ θεογνωσία, προσφέροντάς τους στὸν ἀγιώτατο Μνημόνιο, ὁ ὁποῖος καὶ τοὺς καταξίωνε τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Μετὰ τὴ μακαρία τελευτὴ τοῦ Μνημονίου, τὸν διαδέχθηκε στὴν προεδρίᾳ τῆς ἐπισκοπῆς ὁ θεοφόρος Τύχων. Ὁ Μνημόνιος συναριθμεῖται στὴ χορεία τῶν Κυπρίων ἀγίων καὶ ἀπὸ τοὺς τοπικοὺς χρονογράφους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους φέρεται συνεορταζόμενος μὲ τὸν διάδοχό του ἅγιο Τύχωνα στὶς 16 Ἰουνίου.

Ὁ ἅγιος Τύχων, ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος, ὁ θαυματουργὸς (4ος αἰ. [β΄ ἡμισυ, μετὰ τὸ 367-;(πρὶν τὸ 400)])

Ὁ περιώνυμος ἅγιος Τύχων καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀμαθοῦντα τῆς Κύπρου, ἄκμασε δὲ κατὰ τὸν 4ο αἰώνα. Οἱ φιλόχριστοι γονεῖς του τὸν ἀφιέρωσαν στὸν Θεό, ἐνῶ ἀκόμη βρισκόταν σὲ μικρὴ ἡλικία. Ἀφοῦ ὁ ἅγιος μελέτησε ἀρκετὰ τὰ ἱερὰ γράμματα, χειροθετήθηκε ἀπὸ τὸν τότε ἐπίσκοπο Ἀμαθοῦντος ἀγιώτατο Μνημόνιο ἀναγνώστης τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πατέρας τοῦ Τύχωνα ἦταν ἀρτοποιός, καὶ τοῦ ἀνέθετε τὴν πώληση τῶν ἄρτων. Ἀλλ' ὁ εὐλογημένος νέος, ἔχοντας θερμὴ τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα του στὸν Θεό, δένειμε τὶς εἰσπράξεις τῆς πωλήσεως ὡς ἐλεημοσύνη στοὺς πτωχοὺς. Τοῦτο σὰν γινώρισε ὁ πατέρας του, πολὺ λυπήθηκε καὶ ταραχθήκε. Ὁ Τύχων ὅμως τὸν καταπράυνε, καὶ τὸν διαβεβαίωσε ὅτι δάνειζε τοὺς

ἄρτους στὸν Θεό, μὲ τὸν Ὅποῖο εἶχε συμφωνία ὅτι θὰ λάμβανε ἑκατονταπλάσια τῶν ὅσων ἔδινε. Καὶ ἀληθινά, πηγαίνοντας ὁ Τύχων μὲ τὸν πατέρα του στὴν ἀποθήκη τοῦ σιταριοῦ, τὴ βρῆκαν ὑπερπλήρη, ἄνκαι προηγουμένως ἦταν σχεδὸν κενή! Μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ πατέρα του, παρέμεινε ὁ νέος μὲ τὴ θεοφιλή του μητέρα καί, ἀφοῦ πώλησε τὴν περιουσία ποὺ τοῦ ἀνῆκε, ἔδωσε τὰ χρήματα στοὺς πτωχοὺς. Ὁ ἐπίσκοπος Μνημόνιος, γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ δεξιότητά του σὲ ὅλα, τὸν χειροτόνησε κατόπιν διάκονο, καθιστώντας τον καὶ ἐκκλησιέκδικο. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴ τοῦ Μνημονίου, μὲ τὴν κοινὴ ψῆφο κλήρου καὶ λαοῦ, χειροτονεῖται ὁ Τύχων ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος ἀπὸ τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου ἅγιον Ἐπιφάνιον τὸν Μέγα.

Ἐκτοτε ὁ ἅγιος κατέβαλε ἰδιαίτερα μεγάλους ἀγῶνες γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας του, ἐπιτυγχάνοντας μὲ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του τὴν ἐπιστροφὴ πολλῶν ἀπίστων στὸν Χριστό. Ὅμως δύο ἀμετανόητοι εἰδωλολάτρες, Καλύκιος καὶ Κλεοπάτρα ὀνομαζόμενοι, φθονώντας τὸ ἱεραποστολικό του ἔργο, τὸν συκοφάντησαν στὸν ἄρχοντα τῆς Ἀμαθοῦντος. Κατὰ τὴν θεόπνευστη ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντα ἀπολογία του ὁ Τύχων, ὅχι μόνον κατέρριψε πανηγυρικὰ τὶς συκοφαντίες, ἀλλὰ καὶ τόσο λαμπρὰ δημηγόρησε ὑπὲρ τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας, ὥστε ἐφείλκυσε τὸν ἄρχοντα στὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπέλυσε μὲ τιμὴ καὶ θαυμασμό, ἀποδιώκοντας μὲ ὕβρεις τοὺς κατηγοροὺς του! Μὲ τὴν καθαρότητα λοιπὸν τῆς πολιτείας του καὶ τὸν ἀσκητικό του βίον, ὁ ἅγιος ἔλαβε πλούσια τὴ Χάρη τῶν θαυμάτων: Δίωκε δαιμόνια καὶ θεράπευε πάθη ἀνίατα ψυχῶν καὶ σωμάτων, ἀποκτώντας ἐπάξια τὴν προσωνυμία τοῦ θαυματουργοῦ.

Ὅταν προγνώρισε ἐκ Θεοῦ τὴν κοίμησίν του, γιὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τὸ ποίμνιό του, τὴ φανέρωσε συμβολικὰ μὲ μιὰ μεγάλη θαυματουργία, ποὺ ἔμελλε νὰ μεγαλύνῃ τὴν μνήμη του στοὺς αἰῶνες. Μεταβαίνοντας δηλαδὴ σὲ ἀγρὸ τῆς ἐπισκοπῆς του, ποὺ ἐκαλεῖτο Ἀμπελών, γιὰ νὰ εὐλογήσῃ καὶ τοὺς ἀγρότες ποὺ φυτεύανε ἀμπέλους, πῆρε μία παραπεταμένη ξηραμένη κληματίδα καί, ἀφοῦ προσευχήθηκε στὸν Χριστό, τοῦ ζήτησε νὰ δώσῃ σ' αὐτὴν τέσσερεις εὐλογίες: ἱκμάδα ζωῆς, εὐφορία καρπῶν, γλυκύτητα σταφυλιῶν καὶ πρῶιμη βλάστηση. Τότε, ἀφοῦ φύτευσε μὲ τὰ χέρια του τὴν κληματίδα, προφήτευσεν τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν σ' αὐτὴν, καὶ ὅτι αὐτὰ θὰ συνέβαιναν μετὰ τὴν κοίμησίν του, γιὰ νὰ τὸν ἐνθυμοῦνται οἱ πιστοί. Τρεῖς ἡμέρες πρὶν τὸ τέλος του, ἄκουσε φωνὴ θεία νὰ τὸν καλεῖ στὰ οὐράνια βασίλεια. Ἀφοῦ λοιπὸν παρηγόρησε καταλλήλως τὴ μητέρα του, ἣ ὁποία ζοῦσε ἀκόμη, καὶ ἀφοῦ ἀπεύθυνε τὶς τελευταῖες παραινέσεις στὸν κλῆρον καὶ λαόν του, ποὺ συνάθροισε πρὸς τοῦτο, ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰῶνα. Τὸ ἱερό του σῶμα κατατέθηκε ἀπὸ τοὺς προστρέξαντες ἀρχιερεῖς, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀμαθοῦντος (κοιμητηριακῆς βασιλικῆς τοῦ τέλους τοῦ 4ου αἰῶνα), ὁ ὁποῖος, λίγο ἀργότερα (β' μισὸ τοῦ 5ου αἰῶνα),

ἐπεκτάθηκε καὶ ἀφιερώθηκε στὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Τύχωνος. Πολλὰ δὲ θαύματα τέλεσε ὁ Κύριος μὲ τὴ μεσιτεία του καὶ μετὰ τὴν κοίμησή του σὲ ὅσους προσέτρεχαν μὲ πίστη σ' αὐτόν, καθὼς ἐξιστορεῖ ὁ κατὰ πλάτος Βίος του, ἔργο τοῦ συμπολίτη του καὶ κορυφαίου ἱεράρχη, ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης τάφηκε κατὰ τὸ 619 μ.Χ. στὸν πιὸ πάνω ναὸ τοῦ Ἁγίου Τύχωνος .

Μοναδικὸ ὑπερφυῆς σημεῖο, ὅπως καὶ πιὸ πάνω ἀναφέρθηκε, ὑπῆρξε τὸ σχετικὸ μὲ τὴ θαυματουργὸ τοῦ ἄμπελο, ποὺ ὁ ἴδιος εἶχε φυτεύσει. Κάθε χρόνο, κατὰ τὴν προφητεία του, ὠρίμαζε τὰ γλυκύτατα σταφύλια τῆς κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του (16 Ἰουνίου) καὶ κατὰ τὴ διάρκεια μάλιστα τῆς θείας Λειτουργίας πρὸς τιμὴ του στὴν Ἀμαθοῦντα (ἀνεξήγητο λογικὰ γεγονὸς ἢ τόση πρωιμότητα!), τὰ ὁποῖα

καὶ προσφέρονταν στὸ θυσιαστήριον, κατόπιν δὲ πρὸς τοὺς πιστοὺς χάριν εὐλογίας, καὶ τελοῦνταν τότε πολλὰ θαύματα.

Ὁ ἅγιος Τύχων, ἴσως καὶ γιὰ τὸ ἐξαίσιον τοῦτο θαυματουργήμα, κατέστη ὁ κατεξοχήν πολιοῦχος τῆς Ἀμαθοῦντος. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὁσία του μορφή, περιβαλλόμενη ἀπὸ τὴ θαυματουργή του ἄμπελο, δίκην πνευματικοῦ «λογοτύπου», κοσμεῖ μολύβδινες σφραγίδες διαδόχων του ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας Ἀμαθούντων (σήμερα εἶναι γνωστὰ σχετικὰ δείγματα τοῦ 7ου αἰῶνα) .

Ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω, ἐρειπωμένου σήμερα, ναοῦ του στὴν ἀρχαία Ἀμαθοῦντα, ποὺ ἔχει ἤδη ἀνασκαφεῖ, σώζεται καὶ ἄλλος παλαιός, ἐπίσης ἐρειπωμένος, κοντὰ στὸ χωριὸ Ἄρμου τῆς Πάφου. Τὸ ὄνομά του φέρει καὶ τὸ πλησίον τῆς Ἀμαθοῦντος χωριό.

Ἀσματικὴ Ἀκολουθία σ' αὐτὸν συνέθεσαν οἱ λόγιοι ἅγιοι τοῦ 9ου αἰῶνα Θεοφάνης ἐπίσκοπος Νικαίας ὁ Γραπτὸς καὶ Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος. Ἡ μνήμη του τελεῖται στὶς 16 Ἰουνίου.